

Buitengewoon | PORTRET VAN EEN OPMERKELIJKE NOORD-HOLLANDER

Stripkenner met sneu karma

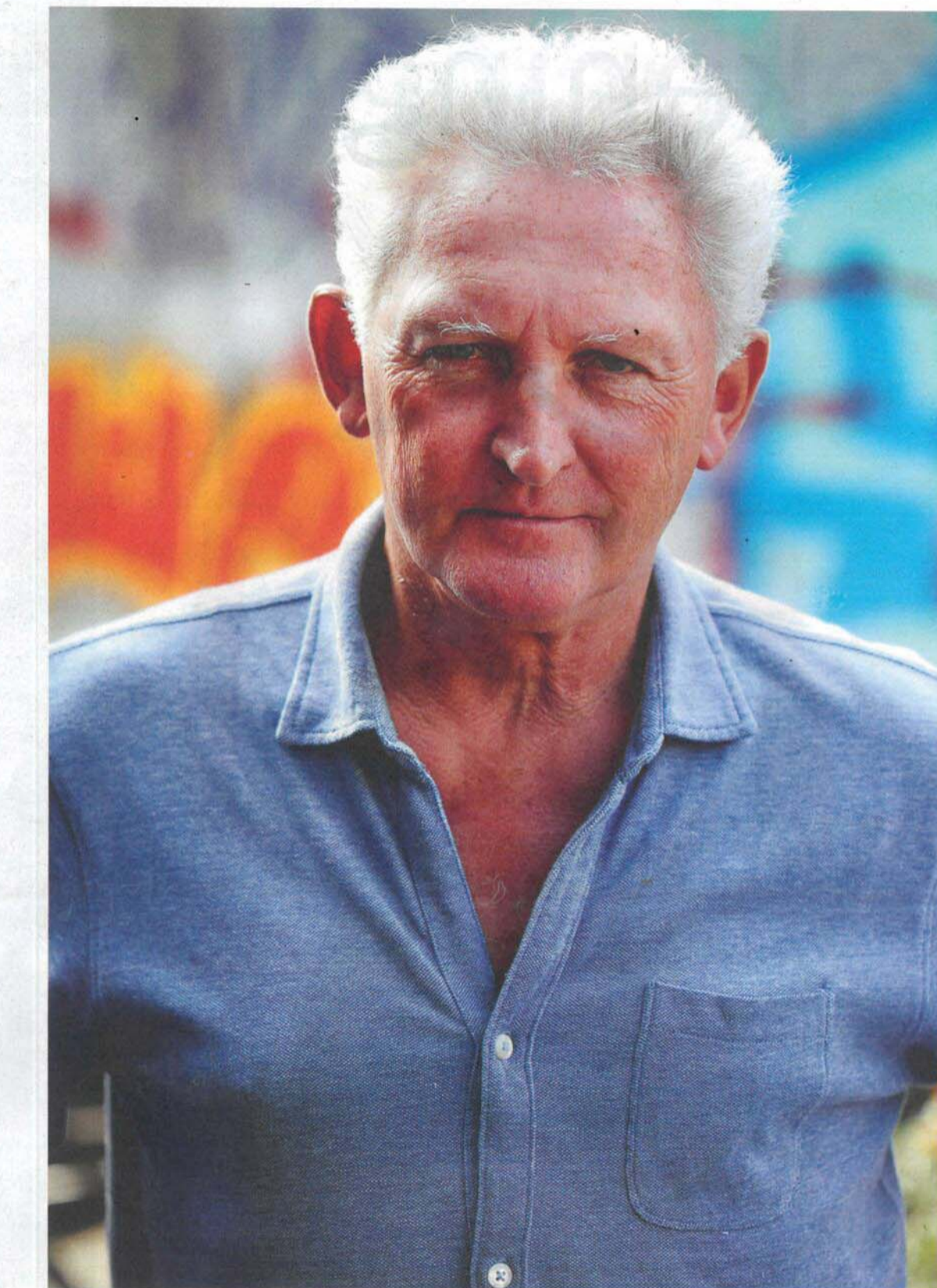
Joost Pollmann (64), stripprofessor en reisverhalenschrijver, liep in Spanje weer eens door de stromende regen

TEKST: PAUL LIPS / FOTO: PETER SCHOONEN

Haarlemmer Joost Pollmann staat bekend als stripprofessor, een wandelende encyclopedie waar het strips en stripmakers betreft. Maar hij is ook tentoonstellingsmaker en schrijver/recensent. En hij houdt van reizen. Pollmann is net terug uit het Spaanse Málaga, waar hij heerlijk in de omgeving heeft gefietst. Een september-reisje 'vanwege de slechte zomer hier'. "Dus ik kwam daar aan op maandag, zwaar bewolkt. Dinsdagochtend: strömende regen. Automobilisten reden met de lichten aan, zó donker was het. Nou ja, iedereen kent mijn regen-karma wel zo'n beetje. Die buien hadden één voordeel. In de omgeving waren enorme bosbranden, waarbij tienduizend hectare bos is vernietigd. Die branden zijn door de regen gedoofd. Dus mijn karma heeft toch nog iets goeds opgeleverd."

Sneeu karma is dan ook de titel van zijn laatste boek, dat onlangs verscheen bij uitgeverij In de Knipscheer. Dertien regenachtige reisverhalen, waarin hij zijn belevenissen op ingenieuze wijze mengt met zijn kennis en ervaring als 'stripprofessor'. Een geuzennaam die Pollmann naar alle hoeken van de aarde brengt, zo blijkt. Hij toont zich een vlotte verteller, die de wereld met de nodige ironie en zelfspot beschouwt. Zijn reizen voeren naar Sint Petersburg in Rusland, Lagos in Nigeria, São Paulo in Brazilië of Beiroet in Libanon. Niet alleen leert de lezer talloze namen van tekenaars waarvan we nog nooit hadden gehoord, maar vooral de onnavolgbare gedachtesprongen van de auteur – waarin dat sneeu aspect een plek krijgt – maken het boek zeer lezenswaardig.

"Als twintiger was ik vooral héél serieus. In de loop der jaren is dat wat minder geworden. Zelfspot en

Joost Pollmann: "Van mijn broer heb ik geleerd dat je strips als kunst kunt beschouwen."

relativering zijn mijn redding", zegt hij daar over. "Zodra je buiten je eigen kringetje treedt wordt alles interessant. Dat is het mooie van reizen. Ik kan ook heel goed alleen reizen. Ik verveel me geen seconde. Mensen leren kennen tijdens zo'n reis, daar heb ik eigenlijk nauwelijks behoefte aan. Tenzij ik ergens voor mijn vak naartoe ga. Zo ben ik laatst voor *Stripgids* – een heel mooi tijdschrift dat twee keer per jaar verschijnt – afgereisd naar Antwerpen om materiaal af te leveren. Voor een artikel over 'de klimaatcrisis in de strip', waar tekenaars zich mee bezig houden. Tekenaar Edgar P. Jacobs voorspelde de klimaatcrisis al in het Blake & Mortimer-album 'S.O.S. Meteor' uit 1959."

Legendarische broer

Joost Pollmann groeide op in Haarlem, eerst aan de Noorder Emmakade en later in de wijk Bosch en Vaart. Zijn ouders waren tweeverdieners. Moeder was vertaler en vader werkte als journalist voor uitgeverij De Spaarnestad. Zijn oudere broer Peter maakte begin jaren zeventig furore als de legendarische underground-striptekenaar Peter Pontiac (1951-2015). "Van hem heb ik geleerd dat je strips als kunst kunt beschouwen."

“
In de stripwereld is de zwerper altijd welkom geweest als romantisch symbool voor vrijheid

Er komt in 2023 een grote tentoonstelling in Museum Schunck in Heerlen rond het werk van Peter Pontiac, waarin te zien zal zijn dat zijn oeuvre méér omvatte – spiritualiteit en religiositeit bijvoorbeeld – dan de strips voor undergroundbladen, vol sex, drugs & rock 'n roll.

"Zo heeft Peter in zijn latere leven een boek over mijn vader Joop Pollmann gemaakt, die in 1978 na een turbulent leven – vermoedelijk bij Curaçao – op mysterieuze wijze is verdwenen."

Armoede heeft hij nooit meegemaakt. "Maar eigenlijk hoor je als kind beter te gaan verdienen als je ouders deden. Dat is in mijn geval dus niet het geval. Werk-

zaam zijn in de cultuursector betekent dat je het niet breed hebt. Tenminste, als je niet bij de bobo's hoort. Ook culturele vrienden van mij moeten hun inkomsten bij elkaar krabben."

Een van de essays die Joost Pollmann schreef (te vinden in de bundel *Een indruk van echtheid* uit 2005) gaat over het fenomeen 'de zwerper in de strip'. Landlopers in de stijl van de televisiefiguur *Swiebertje*, die stevast zorgeloos door de weilanden placht te wandelen, in een hooiberg slaapt en altijd wel ergens een appeltje uit een boomgaard kan pikken als hij trek krijgt. Ook in de stripwereld is de 'landloper' of 'zwerper' altijd welkom geweest, als romantisch symbool voor vrijheid. De 'dakloze' die heden ten dage vaak als overlastgevend wordt beschouwd (verslaafd, onhandelbaar, levend in een kartonnen doos) werd toen eerder geportretteerd als vrolijke flierefluiter. "In de jaren twintig had je in Amerika al populaire strips over dakloze zwerpers. En in het Kuifje-album *Vlucht 714* ziet kapitein Haddock in de hal van een luchthaven zo'n 'pechduivel' zitten. Dan stopt de kapitein een biljet van vijf dollar in de hoed van die zwerper die er heel armoedig bij loopt. Maar dat blijkt dan in werkelijkheid de miljardair Laszlo Carreidas te zijn", glimlacht Pollmann.

"En er bestaat zelfs een dakloze stripheld: Erro (latijn voor 'ik zwerf'), een creatie van Ruben Libgott. Dat is een keurige dakloze met veel humor, die niet zuipt, spuit of gapt. De strip verscheen in de krant *Strat-nieuws*."

Obscure hotelkamers

Het zal duidelijk zijn dat Joost Pollmann zich als freelancer geen luxe trips kan veroorloven, maar genoeg neemt met goedkope verblijfplaatsen. Op zijn reizen fotografeert Pollmann regelmatig zijn al dan niet obscure hotelkamer, waarvan hij beelden op Facebook zet. Mede om de treurigheid daarvan te tonen. "Het schijnt dat Charlie Watts van de Rolling Stones in elke hotelkamer waar hij kwam zijn bed heeft getekend. Dat moeten duizenden tekeningen van hotelbedden zijn. Dus ik kijk nu al uit naar het Taschen-boek dat daarvan zou moeten verschijnen." Lezingen geven in het buitenland doet Pollmann graag, maar hij is gestopt uit te rekenen hoeveel uren hij kwijt is met de voorbereiding. Het bedrag dat hij met zo'n lezing verdient staat niet in verhouding tot het werk dat hij erin stopt.

Van de tweejaarlijkse Stripdagen Haarlem was hij twintig jaar lang de organisator. Het is de bedoeling dat die in juni 2022 weer in volle glorie gaan draaien. Allereerst is er begin oktober nog een Stripweekend met diverse activiteiten onder het actuele thema 'Censuur en zelfcensuur'.

Joost Pollmann denkt ondertussen alweer aan een nieuw project. Hij wil zich verdiepen in de Schrijversbuurt van Haarlem-Noord. "Vlakbij waar ik woon heb je de Lodewijk van Deyssellaan. Dan steek je de Randweg over en dan heb je daar die buurt met straten als de Albert Verweyalaan en de Willem Klooslaan. Dat is het gedeelte van vóór 1900. En dan boven het Schoterbos heb je de wijk met de schrijvers van de twintigste eeuw, zoals Harry Mulisch en Gerard Reve. In die buurt – die momenteel wordt vernieuwd – zit ook de Gerard van Eckerenstraat. Ik had nog nooit van die naam gehoord en ben gaan uitzoeken wie dat was. Gerard van Eckeren was een pseudoniem van Maurits Esser. Hij heeft een boek geschreven met de titel *Klopsymfonie, de roman van een onmuzikale*. Dat boek is nergens meer te koop. Ik kon het lezen via de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Dus ik wil proberen zulk soort schrijvers uit de anonimiteit te halen en leuke eigenaardigheden en weetjes boven tafel te krijgen." ■